

2. neděle postní

cyklus A

Gn 12, 1-4a

Povolání Abraháma, praotce Božího lidu.

Po stavbě babylónské věže a následném rozdělení lidí se lidské dějiny jakoby propadávají do zmatku a zmaru. A právě v takové situaci nastupuje nový úsek dějin, který začíná povoláním Abráma. Povolání je vsazen do velkého zaslíbení požehnání (pětkrát v textu), jež je protikladem ne-požehnaného stavu lidstva. Abrám slyší příkaz "Vyjdi" a zaslíbení "Já ti požehnám". Nemá žádnou jinou jistotu, žádné jiné světlo ve tmě svého putování než Boží slovo. "Abrám se vydal na cestu." Žádná námitka, žádné uhýbání. "Abrám ve víře uposlechl volání, aby odešel ... a odešel, ačkoliv nevěděl, kam jde" (Žid 11, 8).

2 Tim 1, 8b - 10

Bůh nás volá a osvěcuje.

Z milosti nás Bůh skrze Krista spasil, povolal do své blízkosti, zlomil moc smrti a přinesl světlo nepomíjejícího života. Toto je jen zevrubný souhrn Božího obdarování pro každého křesťana. S takovou výbavou je možné snést obtíže spojené se šířením evangelia. K vytrvalosti při snášení obtíží je vybízen Timotej, blízký Pavlův spolupracovník, který byl později ustanoven v Efezu biskupem. Timotej může mít před očima příklad svého duchovního otce Pavla, který kvůli evangeliu snesl mnoho příkoří a nakonec se ocitl v poutech. V posledku jde o přijetí údělu samotného Krista: jeho utrpení, ale i vzkříšení.

Mt 17, 1-9

Ježíšova tvář zazářila jako slunce.

Pasáž o proměnění Páně je třeba vidět ve světle předcházejících veršů, kde Ježíš postupně přivádí učedníky k hlubšímu poznání tajemství své osoby: on je Mesiáš, Syn živého Boha (Mt 16, 16), který zakusí utrpení, smrt a nakonec slávu vzkříšení (Mt 16, 21). Předzvěstí a předchutí slávy jeho vzkříšení je proměnění, jež má posílit učedníky v následování Krista i v jeho utrpení. Pozdější utrpení je nemá přivést k zpochybňování Ježíšových slov, ke ztrátě víry v jeho oslavení. Proto jsou na hoře pobízení Otcovým hlasem, aby poslouchali "milovaného Syna" neboli přijali s vírou Kristovo svědectví: on bude Mesiášem trpícím, ale zároveň vzkříšeným a oslaveným.

1. čtení dnešní neděle nám otevírá knihu Genesis - předchozích jedenáct kapitol této knihy je věnováno tzv. biblickým pradějinám, přičemž polovinu jedenácté kapitoly tvoří poněkud neumělý, rodokmenem zastoupený přechod mezi neúspěšnou stavbou babylónské věže a povoláním Abráma. Abrámův otec se jmenoval Terach, měl ho v sedmdesáti letech a Písmo nadto jmenuje další dva Abrámovy bratry Náchora a Hárana. Háránův syn se jmenoval Lot a my ho známe z populárního vyprávění o Sodomě a Gomoře. Abrám měl za manželku Sáráj, ta byla však neplodná. Celá rodina původně pocházela z chaldejského Uru, nicméně starý Terach vzal Abráma, Sáráj a vnuka Lota a vydal se s nimi do Cháranu, kde ve věku 205 let zemřel. A tady se odehrává Abrámovo povolání, kterým začíná 12. kapitola knihy Genesis a současně též první historicky doložitelné dějiny Izraele. I když existenci Abraháma dnes sotvakdo popírá, přesto toho o něm víme strašně málo. Podle některých historiků lze dobu jeho života spojit s králem *Chamurabim* (1728 - 1686 př. Kr.), podle jiných mohl patřit k některé vlně nomádů, která přišla z pouště do Kanaánu někdy před čtyřmi tisíci lety. Podle Joz 24, 2.14n pocházel z polyteistického kmene. Je považován nejen za prvního z praotců Izraele (genealogie je s největší pravděpodobností později vykonstruovaná), ale též za praotce Izmaelitů, krajně bojovného nomádského kmene. Abrám, jehož jméno se překládá jako *Otec je vznešený*, je později Hospodinem přejmenován na Abraháma, *Otce mnoha národů*. I když jde v případě Abrahámovy historie o později pospojované příběhy, jejichž je Abrahám hlavním hrdinou, přesto lze z jeho života vyčíst řadu důležitých skutečností. Tak především je Abrahám vzorem víry: jako bohatý obchodník z chaldejského Uru, resp. Cháranu, ve vysokém věku (první čtení dnešní neděle ho zachycuje v 75ti letech) uposlechně výzvy neznámého Boha a vydá se na cestu do země

Bohem zaslíbené. Opouští všechno, co má, opouští to nadto ve věku, kdy už člověk má rád svoje jisté, přičemž se opře jen a jen o Boží slovo, ve které vkládá veškerou svoji naději. Abrámův odchod za Božím voláním můžeme přirovnat ke šlápnutí do tmy, přičemž Abrahám je přesvědčen, že tato tma neskrývá propast, nýbrž otevřenou Boží náruč. Po staletích v něm Židé vidí trpělivého Hospodinova ctitele, který nikdy a v ničem nezpochybnuje Boží plán. V době, kdy se blíží zánik severu, je Abrahám vnímán jako typ věřícího, který plní Boží rozkaz aniž se táže (*srovnej např. do extrémů vyeskalovanou zkoušku Abraháma při obětování syna Izáka - srov. Gn 22*) a v době exilu v něm těžce zkoušený národ vidí muže, na jehož životě je zřetelně patrné, že Hospodin je pánem situace i ve chvílích naprosté beznaděje a neřešitelnosti. Abraháмова víra, kterou mu ostatně Hospodin přičetl za spravedlnost (*srov. Gn 15,6*), je neotřesitelná a zvládá všechny situace; Abrahám zůstane nejen pro Pavla (*srov. Gal 3, 6; Řím 4, 3-6*), ale i pro všechny budoucí generace křesťanů neotřesitelným prototypem víry. Podle Gn 25, 7 - 11 zemřel Abrahám ve věku 175 ti let a byl pohřben naproti Mamre na poli Efrónově.

Příběh o Abrámově povolání můžeme ale číst i v jiné perspektivě. Předchozí vyprávění o stavbě babylónské věže je přece další interpretací prvotního hříchu a jeho následku. Příběhu o neposlušnosti člověka, která nakonec přináší prokletí celému lidstvu. Hned po pádu člověka ale zní příslib spásy - proč nevidět v Abrahámovi první předobraz Toho, který tuto spásu definitivně dokoná. Jak jinak lze rozumět Hospodinovu příslibu, že v něm dojdou požehnání všechny národy světa a ti, kdo ho proklínají, budou prokleti? Abrám odpovídá na Boží zaslíbení poslušností, skládá v něho svoji důvěru a dovoluje mu, aby v jeho životě plně převzal iniciativu. V tom se tak nápadně podobá Božímu Synu, který svou poslušností vůči Otci spasil smrti propadlé lidstvo. Abrahámovo "vyjítí" z jistoty dosavadního života do nejisté budoucnosti, opřené jen o Boží přísliby, se tak stává prototypem všech ostatních "vyjítí" synů zaslíbení. Konečně i Ježíš nás bude vyzývat, abychom neulpívali na tomto světě, ale pouze jím procházeli do domova věčného.

Druhé čtení dnešní neděle je vybráno z druhého listu apoštola Pavla jeho milovanému žákovi a spolupracovníkovi Timoteji. Pavel tomuto muži, kterého sám ustanovil biskupem v Efezu, připomíná, že naše spása je jen a jen dílem milosti. Z milosti nás přece Bůh povolal do své blízkosti, skrze Krista spasil, zlomil moc smrti a přinesl světlo nepomíjejícího života. Hlásání této radostné zvěsti (~evangelia) není snadné a z mnoha důvodů je spojeno s obtížemi. Pavel Timoteje vybízí, aby tyto obtíže statečně nesl a vzal si přitom příklad z něj, který je dokonce pro toto hlásání evangelia ve vězení. V posledku jde o přijetí samotného Kristova údělu: jeho utrpení ve světle jeho budoucího vzkříšení.

Právě tato myšlenka vede Krista Pána k tomu, aby v předvečer svého utrpení vyvedl svoje "oblíbené" učedníky Petra, Jakuba a Jana na horu Tábor (*srov. Mk 9, 2-9; Lk 9, 28-36; 2Petr 1, 17-18*) a byl před nimi proměněn. Dnešní perikopu je třeba číst ve světle předchozích veršů, ve kterých se Pán pokouší uvést své učedníky k hlubšímu pochopení své osoby: on je Mesiáš, Syn živého Boha (Mt 16,16), který zakusí utrpení, smrt a nakonec slávu vzkříšení (Mt 16, 21). Předzvěstí a předchutí slávy jeho vzkříšení je proměnění, jež má posílit učedníky, aby následovali Krista i v jeho utrpení. Proto jsou na hoře pobízeni Otcovým hlasem, aby poslouchali jeho *milovaného Syna* nebo-li přijali zásadní pohled na Krista: On bude Mesiášem trpícím, ale zároveň vzkříšeným a oslaveným.

Liturgie dnešní neděle nás zve, abychom si zvolili úzkou a strmou cestu *poslušné víry*, po které kráčel Abrahám, když opustil zdánlivé jistoty, které nabízí tento svět, když opustil dosavadní vztahy a vykročil na cestu k neznámým cílům. Je to ale zároveň i cesta *vytrvalosti v obtížích*, které okusil Timotej. Konečně Pavel může svého milovaného syna Timoteje nabádat k trpělivému snášení utrpení, neboť tento dopis píše v římském vězení (*srov. 2,9*) a prosit ho, aby podle jeho příkladu přemohl malomyslnost a stále ochotně odevzdával svůj život do Božích rukou. Je to zároveň cesta utrpení a smrti, po které zcela vědomě kráčel Ježíš vstříc svému velikonočnímu vítězství. Uvědomuje si, že není vždycky lehké po takové cestě

kráčet, a proto nabízí svým učedníkům pohled na cíl. Jejich závod, jejich úděl bude snazší, budou-li mít před očima cíl své cesty, který zahlédli v Ježíšově proměnění na hoře Tábor. Toto setkání s oslaveným Kristem není samoúčelné: právě před šesti dny je upozorňoval, že závěr jeho pozemského působení nebude vůbec snadný. Ale Otec jim dá sílu: tu sílu, která vedla Abraháma navzdory lidským představám vstříc neznámé budoucnosti, tu sílu, která pomáhala Timotejovi snášet obtíže spojené s hlásáním evangelia, tu sílu, která pomůže i učedníkům vytrvat v hodině Ježíšova ponížení a zkoušky!

Ježíši, ty jsi Pán: *svým učedníkům jsi dal poznat svou tvář prozářenou světlem. Nejprve byli otřeseni předpovědí tvého utrpení, a nyní se chvějí při pohledu na slávu, která z tebe vyzařuje. Tvé tajemství je vždy větší, než dokážeme pochopit a snést.*

Ježíši, ty jsi Pán: *ty, milovaný Syn Boha Otce, jsi jako první prošel cestou poslušné víry, která se nám zdá přehnaná; cestou vytrvalosti, kterou považujeme za zbytečnou; cestou naděje, kterou vidíme jako neúnosnou. K této cestě nyní zveš i nás.*

Ježíši, Ty jsi Pán: *a my v tebe chceme složit všechnu svou důvěru, protože pouť našeho života je příliš těžká a cesta příliš temná. Sami bychom jí nedokázali projít, ale s tebou, náš dobrý Pastýři, budou naše kroky jisté, přemůžeme svůj strach a velkoryse přijmeme všechny obtíže.*